

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

REDAKTORZY NACZELNI SEKCJI

A	MATHEMATICA	Stanisław Prus
B	GEOGRAPHIA, GEOLOGIA ETC.	Monika Olga Wesolowska
F	HISTORIA	Wiesław Bondyra
FF	PHILOLOGIAE	Monika Gabryś-Sławińska
G	IUS	Małgorzata Łuszczynska
H	OECONOMIA	Robert Zajkowski
I	PHILOSOPHIA – SOCIOLOGIA	Lesław Hostyński
J	PAEDAGOGIA – PSYCHOLOGIA	Ryszard Bera
K	POLITOLOGIA	Maria Marczevska-Rytko
M	BALCANIENSIS ET CARPATHIENSIS	Krystyna Trembicka
N	EDUCATIO NOVA	Małgorzata Karwatowska

ANNALES

UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA

SECTIO G

IUS

Księga jubileuszowa dedykowana
Profesorowi Wiesławowi Piotrowi Tekely

Redakcja
Hubert Mielnik, Andrzej Wrzyszczyński

VOL. LXX, 3

2023

UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
ISSN 0458-4317

REDAKTOR NACZELNY
MAŁGORZATA ŁUSZCZYŃSKA

SEKRETARZ
ELIZA KOMIERZYŃSKA-ORLIŃSKA

REDAKTOR STATYSTYCZNY
MAŁGORZATA STEFANIUK

REDAKTORZY TEMATYCZNI
JOANNA BODIO, MARTIN BOROWSKI, MAGDALENA BUDYN-KULIK
JAN CHMIELEWSKI, SŁAWOMIR TKACZ, JURAJ VAČOK

RADA NAUKOWA
JAN FILIP (Masaryk University in Brno, Czechy)
HALÛK KABAALIOĞLU (Yeditepe University Law School, Turcja)
KRISZTINA KARSAI (University of Szeged, Węgry)
VILÉM KNOLL (University of West Bohemia in Pilsen, Czechy)
LESZEK LESZCZYŃSKI (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Polska)
JOHN MCCLELLAN MARSHALL (The Honorable Senior Judge, USA)
ELISABETE MENDES SILVA (Polytechnic Institute of Bragança, Portugalia)
CRISTIAN DUMITRU MIHEȘ (University of Oradea, Rumunia)
YACHIKO YAMADA (Chuo University Law School, Japonia)

Czasopismo wydawane jest online: www.ius.annales.umcs.pl
Obowiązujący zapis nazwy czasopisma: „Annales UMCS sectio G (Ius)”

OPRACOWANIE REDAKCYJNE
ANNA ADAMCZYK

**PROJEKT OKŁADKI
I STRON TYTUŁOWYCH**
JERZY DURAKIEWICZ

SKŁAD I ŁAMANIE
AGNIESZKA MUCHOWSKA

ISSN 0458-4317

WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
20-031 Lublin, ul. Idziego Radziszewskiego 11, tel. (81) 537-53-04
e-mail: sekretariat@wydawnictwo.umcs.lublin.pl www.wydawnictwo.umcs.eu

---

Dział Handlowy: tel./faks 81 537-53-02
Księgarnia internetowa: www.wydawnictwo.umcs.eu
e-mail: wydawnictwo@umcs.eu

Winto P. Teclay

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LXX, 3

SECTIO G

2023

SPIS TREŚCI

Table of Contents

Wprowadzenie	9
Biogram	11

ARTYKUŁY

PETER VYŠNÝ

The Cultural Otherness of the Indians as a Just Cause of the Spanish Conquest of the Americas	15
Kulturowa odmiennosc Indian jako sluszny powód hiszpańskiego podboju Ameryki	

MARIOLA SZEWCZAK-DANIEL

Działalność aprowizacyjna Zarządu miasta Lublina w latach 1915–1918	31
Activities of the Lublin City Council Related to Provisioning in the Years 1915–1918	

JAKUB NOVÁK

The Draft of the Military Criminal Code and the Law of the Czechoslovak Legion in Russia	49
Projekt kodeksu karnego wojskowego oraz prawo Legionu Czechosłowackiego w Rosji	

ADAM LITYŃSKI

Prawo czasu rewolucji. Kazus Rosji	67
The Law of Revolution Time: The Case of Russia	

JÓZEF KOREDZUK

Testamenty wojskowe w II Rzeczypospolitej	79
Military Testaments in the Second Polish Republic	

VILÉM KNOLL, DENISA KOTROUŠOVÁ, ANETA SCHWARZOVÁ, MARIÁN BYSZOWIEC	
Service in a Foreign Army and Related Factual Basis of Criminal Offences in the Interwar Czechoslovak Criminal Law	87
Służba w obcym wojsku i związane z nią przestępstwa w czechosłowackim prawie karnym okresu międzywojennego	
KAROL DĄBROWSKI	
Organizacje przedsiębiorców wobec prawa czasu wojny – przykład Generalnego Gubernatorstwa.	99
Business Organizations Towards Wartime Law – an Example of the General Government	
KONRAD GRACZYK	
Stosowanie niemieckiego prawa karnego na okupowanych ziemiach polskich podczas II wojny światowej a art. 43 konwencji haskiej z 1907 r.	119
The Application of German Criminal Law in the Occupied Polish Territories during World War II and Article 43 of the 1907 Hague Convention	
BOŻENA CZECH-JEZIERSKA	
Dwa głosy polskich romanistów o prawie czasu wojny	135
Two Polish Romanists' Voices on the Subject of Law in Times of War	
PIOTR FIEDORCZYK	
Uznanie za zmarłego i stwierdzenie zgonu w orzecznictwie Sądu Grodzkiego w Białymstoku w latach 1946–1950	149
Declared Dead and Recognition of Death in the Judgments of Białystok Municipal Court in the Years 1946–1950	
ANNA FERMUS-BOBOWIEC	
„Nędza mieszkaniowa” w Polsce jako skutek II wojny światowej. W poszukiwaniu prawnych form jej przezwyciężenia – kwaterunek jako instytucja prawa mieszkaniowego (1944–1959)	161
“Housing Poverty” in Poland as a Consequence of World War II: In Search of Legal Forms of Its Eradication – Allocation of Dwellings as an Institution of the Housing Law (1944–1959)	
MARJANA SZUPJANA, WOŁODYMYR BURDIN	
Prawo karne Ukrainy w realiach wojny (2022–2023). Odpowiedź na wyzwania	181
Criminal Law in Ukraine in the Context of War (2022–2023): Responding to Challenges	
PATRYCJA KOZŁOWSKA-KALISZ	
Polskie prawo karne wobec czasu wojny – wybrane zagadnienia . . .	195
Polish Criminal Law in Relation to a Time of War – Selected Issues	

Wprowadzenie

Niniejszy numer czasopisma „Annales UMCS sectio G (Ius)” dedykowany jest Profesorowi Wiesławowi Piotrowi Tekely, wieloletniemu pracownikowi Katedry Historii Państwa i Prawa Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS). Na pierwszym miejscu zamieszczony został biogram Jubilata autorstwa prof. dr. hab. Wojciecha Witkowskiego.

Pozostałe opracowania to rozszerzone wersje referatów zgłoszonych do udziału w międzynarodowej konferencji naukowej „Prawo czasu wojny”, zorganizowanej 11 września 2023 r. na Wydziale Prawa i Administracji UMCS. Przewodniczącym Komitetu Naukowego konferencji był prof. dr. hab. Leszek Leszczyński, Dyrektor Instytutu Nauk Prawnych UMCS. W skład Komitetu Naukowego weszli także: JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D. (Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Zachodnioczeskiego w Pilźnie), prof. Volodymyr Burdin (Dziekan Wydziału Prawa Uniwersytetu Lwowskiego), prof. dr. hab. Anna Przyborowska-Klimczak (Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS), prof. dr. hab. Krzysztof Amiełańczyk (Kierownik Katedry Doktryn Polityczno-Prawnych i Prawa Rzymskiego UMCS), dr. hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS (Prodziekan Wydziału Prawa i Administracji UMCS), dr. hab. Grzegorz Ławnikowicz, prof. UMCS, dr. hab. Małgorzata Łuszczynska, prof. UMCS. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był dr. hab. Andrzej Wrzyszc, prof. UMCS. Komitet ten tworzyli: prof. dr. hab. Marek Mozgawa (Kierownik Katedry Prawa Karnego i Kryminologii UMCS), dr. hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS (Kierownik Katedry Historii Państwa i Prawa UMCS), dr. Karol Dąbrowski, dr. Anna Fermus-Bobowiec, dr. Hubert Mielnik, dr. Mariola Szewczak-Daniel, mgr Krzysztof Seroka.

Konferencja odbyła się w formie zdalnej. Otwarcia konferencji dokonali: Prorektor UMCS ds. ogólnych dr. hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, Dyrektor Instytutu Nauk Prawnych UMCS prof. dr. hab. Leszek Leszczyński oraz dr. hab. Andrzej Wrzyszc, prof. UMCS. Celem spotkania było nie tylko skupienie się na historycznych aspektach prawa bezpośrednio związanego z wojną (*Ius in bello*,

Ius ad bellum, prawo wojskowe), lecz także uchwycenie fenomenu obowiązywania, stosowania i tworzenia prawa w nadzwyczajnych, wojennych warunkach, w odniesieniu do konkretnych historycznych przykładów.

Problematyka ta została omówiona w trzynastu artykułach, dotyczących różnych epok i gałęzi prawa, od czasów nowożytnych do współczesności. Artykuły zostały ułożone według kryterium chronologicznego.

Biogram

Wiesław Piotr Tekely przyszedł na świat 16 września 1955 r. w Gdańsku. Od 1969 r. mieszka w Lublinie, gdzie w 1974 r. uzyskał świadectwo dojrzałości i został studentem prawa w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS). Studia ukończył w 1978 r. po obronie pracy magisterskiej z zakresu historii ustroju i prawa Polski napisanej pod kierunkiem prof. dr. hab. Władysława Ćwika. Od 1 października tegoż roku został zatrudniony w Zakładzie Historii Państwa i Prawa UMCS na stanowisku asystenta. W 1978 r. kierownictwo Zakładu objął ówczesny docent dr hab. Artur Korobowicz, który wprowadził nowy program badawczy. Program ten koncentrował się na badaniach problematyki ustroju i prawa sądowego centralnych ziem polskich w XIX i początkach XX w. (Księstwo Warszawskie i Królestwo Polskie). W tym kręgu badawczym znalazł się również W.P. Tekely, który pod kierunkiem A. Korobowicza przygotował rozprawę doktorską pt. *III Rada Stanu Królestwa Polskiego 1861–1867*. Recenzowali ją doc. dr hab. Hubert Izdebski z Uniwersytetu Warszawskiego oraz prof. dr hab. Władysław Ćwik z UMCS. Uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji (WPiA) z 3 czerwca 1987 r. W.P. Tekely otrzymał stopień naukowy doktora nauk prawnych. Lata następne zaowocowały publikacjami z obszaru uprawianej problematyki. Dr W.P. Tekely publikował w czasopismach i pracach zbiorowych artykuły i opracowania naukowe na temat zagadnień proceduralnych zarówno w III Radzie Stanu, jak i we wcześniejszej Radzie z lat 1815–1830, a także o jej organach szczegółowych, jak chociażby Skład Sądzący. W tym kontekście badał też kwestie przepisów celnych w relacjach między Królestwem Polskim a Cesarstwem Rosyjskim. Gdy Redakcja „Studiów z Dziejów Państwa i Prawa Polskiego” zdecydowała się opublikować stan badań w zakresie polskiej skarbowości, dr W.P. Tekely opracował odnośną część dotyczącą czasu zaborów (t. 8, Lublin–Łódź 2003). Wyrywkowo brał udział również w publikacjach pisanych razem z kolegami z Zakładu, profesorami Andrzejem Wrzyszczem, Grzegorzem Smykiem i Arkadiuszem Berezą, dotyczących prawa oraz jego nauczania w okresie

zaborów i II Rzeczypospolitej. Ponadto ma w swoim dorobku rozprawki o historii polskiego samorządu terytorialnego, ale przygotował także artykuł pt. *Zwalczanie pornografii na ziemiach polskich w dobie zaborów i II Rzeczypospolitej* (opublikowany w pracy zbiorowej *Pornografia*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2011).

Na stanowisku adiunkta pozostawał dr W.P. Tekely od 1987 r. do 2005 r., kiedy to przeszedł na etat dydaktyczny i stanowisko starszego wykładowcy. Dwa lata później mianowany został docentem, a w 2020 r. otrzymał powołanie na stanowisko profesora UMCS, na którym pozostawał do czasu przejścia na emeryturę w 2023 r. Trzeba bowiem powiedzieć, że W.P. Tekely – będąc w stopniu doktora – wyraziście ujawnił predyspozycje dydaktyczne oraz tak pożądane w procesie kształcenia młodzieży szersze zainteresowania dotyczące organizacji i funkcjonowania należytego toku studiów. Jego osobowość, inkluzywna i empatyczna, łączona z wiedzą i talentem organizatorskim spowodowała, że droga Jego aktywności w życiu Wydziału i Uniwersytetu zaczęła się od opieki nad praktykami studencjami w latach 1978–1979. Następnie był członkiem przez wiele lat kolejnych Rad Wydziału i Senatu, uczestniczył w licznych komisjach akademickich, kierował Pracownią Informatyki WPiA (1993–1995), a w latach 2005–2012 objął funkcję prodziekana tego Wydziału. Przez siedem lat W.P. Tekely kierował z powodzeniem studiami administracyjnymi na WPiA. Pozostając cały czas nauczycielem akademickim, prowadził kolejno wszystkie rodzaje zajęć dydaktycznych, począwszy od ćwiczeń z przedmiotów historyczno-prawnych na kierunkach prawo oraz administracja, poprzez wykłady, seminaria licencjackie i magisterskie na studiach prawnych oraz z zakresu administracji. Pod Jego kierunkiem powstało ponad 200 prac magisterskich i 400 prac licencjackich. Oprócz zajęć lubelskich brał też udział w dydaktyce w Wydziale Zamiejscowym w Puławach oraz w ośrodkach kształcenia, które UMCS prowadził w Stalowej Woli, Sandomierzu, Radomiu i Białej Podlaskiej. Wykładał przedmioty nie tylko „kursowe”, lecz także własne, autorskie, jak choćby „Od społeczeństwa poddanych do społeczeństwa obywatelskiego”, „Dzieje wymiaru sprawiedliwości” czy „Historia sądownictwa administracyjnego”. Ponadto prowadził seminaria problemowe.

Należy również podkreślić, że wspólnie z pracownikami Katedry Historii Państwa i Prawa W.P. Tekely brał udział w opracowaniu obszernych podręczników: *Wybór źródeł z historii administracji w Polsce 1764–1989* (Warszawa 2006) oraz *Wybór źródeł z powszechnej historii ustroju* (Warszawa 2015), wydanych w PWN-owskiej serii z historii państwa i prawa.

Akademicki wizerunek W.P. Tekely nie oddaje w pełni Jego sylwetki i byłby uproszczony, gdyby nie wspomnieć o Jego pasjach i zainteresowaniach prywatnych, osobistych. Otóż od lat licealnych pasjonuje się muzyką, poezją i na tej niwie pisał i wciąż pisze wiersze, limeryki, teksty piosenek – wydał tomik poezji pt. *Serce na rozdrożu*. W czasach studenckich, gdy działał Iuris Club, zajmował się w nim obszarem muzyki i prowadził autorskie programy. Jego kolekcja płyt

winylowych liczy ponad 3 tys., a liczba „kompaktów” przekroczyła 7 tys. Ma też rzadką kolekcję płyt węgierskich; wierny jest dźwiękom rocka i bluesa. W.P. Tekely dowodzi, że świat dawnego prawa, „belferka” i nauczyciela akademickiego może być blisko humanizmu i sztuk pięknych; co więcej, te dwa światy mogą się komponować i przenikać.

I wreszcie *last but not least*. Dopelnieniem curriculum vitae W.P. Tekely jest udane życie rodzinne. Zawsze odnajduje siłę i wsparcie w małżonce Lili i oraz w córkach: Natalii, prawnicze, i Emilii, która jest doktorem nauk medycznych. Jest dumny ze swoich wnuków Franciszka i Filipa oraz cieszy się z roli Dziadka.

Ciekawie i dobrze mówiący z katedry uniwersyteckiej, lubiany przez studentów, ceniony i aktywny w środowisku Wydziału, koleżeński i uczynny współpracownik w najbliższym otoczeniu, wreszcie „dobry kompan” w stosunkach towarzyskich – taki obraz Wiesława P. Tekely mają wszyscy, którzy się z nim zetknęli. Takie przekonanie wyraża też niżej podpisany, współpracujący z Nim przez lat kilkadziesiąt – *emeritus* to wszakże „zasłużony”, a dedykowany tom „Annales” niech będzie wyrazem wdzięcznej pamięci koleżanek i kolegów.

Wojciech Witkowski